

hosszas és költséges per áldozatát esik, a szegény elámtott népség pedig a végszegényedés örvényébe süllyed. — Nekem sikerült e kényes ügyet rövid idő alatt békés uton befejezni, mely jelenleg a legnagyobb sikert eredményezi.

Alig jutott tudomásukra, hogy kastélyom építtetni szándékozom, siettek ingyen felajánlani a határúrkban levő mészbányát, melyből több ezer mérőre menő mészkövet ásatam s jelenleg is folyást ásatok; — ha fogatokra van szükségem, ismét a község áll elő vetélkedve fogataival, s van eset, hogy a szegényebb sorsu, fogattal nem bíró egyének, a tehetősbekek vizszozsolgálat mellett felkérk a helytállásra, csak hogy az építéshez segedkeket nyújthassanak.

Ily nemes vetélkedést, ily önzéstelen maga viseletet lehetlen elhallgatnom, azért hazánk e józan gondolkozású népét a nyilvánosságnak bemutatni, rendezemről pedig e családias kötelek létrehozatalában fáradozó t. Wágner János derék lelkesnek — a község bírójának, ugy minden egy lakosnak hálás elismerésül őszinte szívbeli köszönetem nyilvánítani, kedves köteleességemnek ismerem.

Adja Isten, hogy e nemes tett hazánknak minél több követőre találjon!

Gróf Erdődy István.

Nemzeti színház.

Péntek, jul. 3. „Perrichon ur utazása.“ Vigjáték 4 felv. Irta Labiche és Martin. Franciaából ford. Huszár J.

Szombat, jul. 4. „Bánk bán.“ Eredeti nagy opera 3 felv. Zenéjét szerz. Erkel F.

Vasárnap, jul. 5. „A cigány.“ Eredeti népszínmű 3 felv. Irta Szigligeti.

Hétfő, jul. 6. „Szűkö év.“ Vigjáték 3 felv. Buchston után ford. Csepregi. És „Tűz a zárdában“ vigj.

Kedd, jul. 7. „A Kunok“ eredeti opera 4 felv. Zenéjét szerz. Császár Gy.

Szerda, jul. 8. „A párisi adós“ vigj. 1 felv. — És „Tűz a zárdában“ vigj. 1 felv.

Csütörtök, július 9. „Az élet színpalcai.“ Francia vigjáték 3 felvonásban.

Budai népszínház.

Jul. 3. „A rokkant huszár.“ Énekes népszínmű 3 felv.

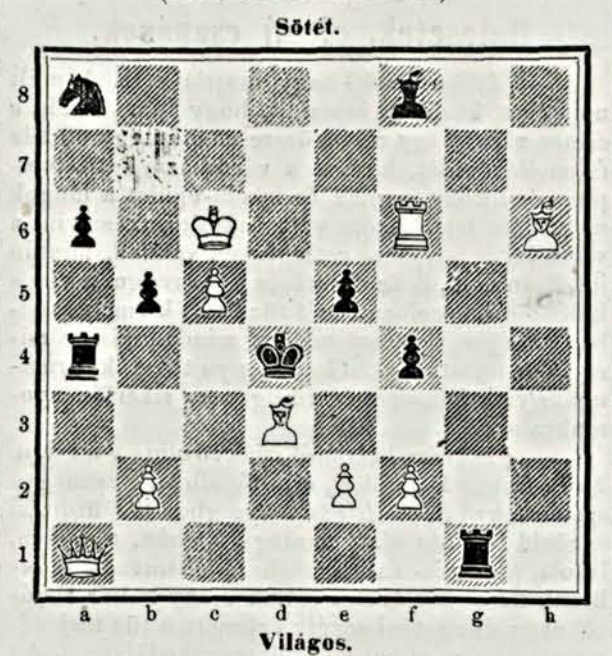
Jul. 4. „Tíz leány és egy férj sem.“ Vig operette 1 felv. Ezt megelőzte „Chouffleuri ur otthon lesz.“ Operette 1 felv.

Jul. 5. „Tíz leány és egy férj sem.“ Vig operette 1 felv. — és „Eljegyzés lámpafénynél.“ Operette 1 felv.

Jul. 6. „A fősvény.“ Vigjáték 5 felv. Irta Moliere, ford. Erdélyi.
Jul. 7. „Angyal Bandi.“ Eredeti népszínmű 4 szakaszban. Irta Feleki. Zenéjét Latabár. E.
Jul. 8. „III. Károly Rügen szigetén.“ Vigjáték 4 felv.

SAKKJÁTÉK.

185. sz. feladvány. — Bankos Károlytól (Kún-Szent-Miklóson).



Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 180-dik számú feladvány megfejtése.

Világos. Sötét.

1. B b 7 - c 7. b 5 - c 4 : A)

2. H e 5 - c 4 : † matt.

1. B c 7 - c 6 † matt.

2. B c 7 - c 6 † matt.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fulöp József. — Kis-Kürtösön: Csomiczky Károly. — Vácon: Niczky Pál. — Mátra-Verebelyen: Giesinger Mór (a 178. és 179. sz. feladványt is). — Kún-Sz. Miklóson: Bankos Károly. — Egerben: Tilkovszky F. — T. Sz. Mártouban: Popp-r Eduárd. — Pécsen: Ritkay János (a 179-et is). — Debreczenben: Zagya Imre. — Tályán: H. Nagy Lajos. — Felső-Penczen: Endrődy Géza. — Pesten: Cselkö György. — Bajmokon: Weisz Fülöp.

Rövid értesítések. Kecskemét: Horváth György. Ön a 179. sz. szép feladványunkat helyesen fejtette meg. Örülünk a viszonttalálkozásnak. — Több helyről vettünk a mult napokban eredeti feladványokat. Addig is, míg átvizsgálva azokat közzétennök: munkatársaink fogadják köszönetünket.

Szerkesztői mondanivaló.

6670. Kassa, Dr. B. L. E napokban küldjük magán-leveleinket, addig is kijelentjük örömmel a viszonttalálkozás felett.

6671. N.-Egyed. Sz. K. A cikkek végét ohajtra várjuk, hogy mielőbb megindítandó közlésünk fenn ne akadjon. A level egyéb pontjain teljes készséggel megnyugszunk.

6672. Eger. V. J. Az interpellation elcsodálkozunk. Az illető lapok eleitől fogva küldetnek, s talán csak az expeditióban. Atalában minden magyar lappal, a mely ohajlja, fantasztikus a csereviszonyt. Ambár 20—60 példány nem tréfalog, a hol különben is sok száza meg az ingyenpéldányok száma.

6673. Győr. T. K. Az érdekes közleményt lapunk egyik közlelőbi száma hozandja.

6674. X. Y. Z. A fényképek igen csinosak. Nem kaphatnánk hozzá, a hely színetét illetőleg, néhány magyarzó leírását. A többi adatot könnyen megszerezhetjük.

6675. H.-M.-Vasárhely. Sz. A. A beszély itt van, de e nemű dolgozatokkal bőven el levén látva, közlését nem ígérhetjük. A versekből még egy pár régebb kiadatlan várja a sort.

6676. F.-Gyarmat. Sz. I. Az arcképet köszönettel vettük. A level többi pontjaira nézve csak annyit mondunk, hogy vidámbb arczczal szerettük volna ismét látni régi jó emberünket. Az ég osszslasa el a büt, bánatot!

6677. Nagyvárad. W. M. Az életrajtot már régebben birjuk, de az arcképet hiában kerestük mindaddig. Örömmel fogadjuk a szives ajánlatot.

6678. Sopron. L. Gy. Lapunk mult félelvi teljes példány meg most kapható.

6679. Arad. K. L. A képet s irományokat el fogjuk küldeni. Kimetsztük. De most az előlre nem jó idő jár.

6680. Veszprém. J. E. B. Igen sok mondanivalónk volna, a mi sem ide, sem külön levélbe nem fér. Hiszen, ugys szerencsénk lesz e nyáron. Nemde?

6681. Andráshely. M. B. A kérdezett mű át van adva illetékes helyre, a Kisfaludy-társaság titkárnak. Maholnap talán többet mondhatunk sorsáról.

6682. Kőlcse. J. I. A mi tehetőségünkben állott, megtettük eddig. Ki kell jelentenünk, hogy e lapok tulajdonsa nem mi vagyunk, s a kívánt rendelkezés nem a mi körünkbe vag.

6683. Grahov. Nem adható.

6684. Eszény. Sz. J. Nem lehet ezt a tárgyat a végtelelgen nyujtanunk, s a mit ön ír, magántudomásunkra jó lesz, de kinyomatlan nem lehet. Vessünk véget e vitának.

6685. Urmező. R. I. A verses előlözést vettük, s az expeditió próbat pontossággal megindult. Gyakori viszontlátást ohajtnak.

6686. Sarospatak. Dr. S. J. A „Magyar Ember Könyvtára“ II. kötete e napokban elkészült, s ez hozand feleletet az egyik kérdésre. A többi azért nem jöhet. Kérjük a folytatásokat.

6687. Nagy-Kereki. Csernay I. Horváth M. „Magyarország történetéből“ eddig 5 kötet jelent meg, a 6-ik kötet kiadása készbejött, el nem hátrható akadályok miatt eddig lehetetlen volt, de reméljük, hogy nemsokára meg fog jelenni. A hat kötet ára 15 ft. — Az „Ismeretbör“ eddig 9 kötet jelent meg, a 10-ik kötet pár nap alatt szintén meg fog jelenni. Ara egy-egy kötetnek 1 ft. — Petőfi összes költeményei 4 kötetben jelentek meg, és pedig 1. 2. kötet a régebbi, a 3. 4. kötet pedig újabb költeményeit tartalmazza. Minden két kötetnek ára 3 ft., diszkötésben 5 ft. 25 kr.

TARTALOM.

Szigeti József (arckép). — Ellenségeimhez. Szász Károly. — A csonka kar (folyt.). Bocskay Papp Lajos. — Az arló az ember. Berky Gusztáv. — Undorvász Sopron mellett (képpel). Z. G. — A Hédvári-kápolna Győrött. Radó Károly. — Méreg és mérgezők (folyt. és vége). — Egy jelenet Csernák Antal életéből. Balla Károly. — Tárház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintezetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nyílt tér. — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naplár.

Felölös szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)



Pest, julius 19-én 1863.

Előfizetési föltételek 1863-ik évre:

Table with subscription rates for 'Vasárnapi Ujság' and 'Csupán Vasárnapi Ujság' in Pest and Csupán. Columns include 'Egész évre' and 'Fél évre' for both publications.

Thiers Adolf.

Megradjuk az alkalmat, hogy olvasóinkat e nagyhírű francia államférfi és történetirő arcképével megismertessük. A név, mely Lajos Fülöp király uralkodása alatt egyike volt a legfényesebbeknek, III. Napoleon eddigi évtizedében csaknem egészen háttérbe vonult, s csak legújabbban kezdik ismét hangosan említeni, midőn Franciaország e tekintélyes fiát, Páris egyik választókerülete, a kormány minden ellenzése daczára, a törvényhozó-gyűlés tagjaul választá, hol szavát az ellenzék soraiban fogja nemsokára ismét hangoztatni.

Thiers Adolf 1797. april 16-án született Marseilleben, hol atya szegény munkás ember volt az ottani tengeri kikötőben. Csak néhány rokonának befolyása után nyerhetett szabad iskoláztatást az ottani lyceumban. A jogtudományt Aix városban tanulta s itt kötött barátságot Mignet-vel, a később szintén híressé vált történetirővel. 1820-ban ügyvéd lett, de nemsokára belátta, hogy e pályára kevesebb hivatása van, mint az írói foglalkozásokra; amazt tehát elhagyta, s a bölcsészeti és történelem tanulmányozására adta magát.

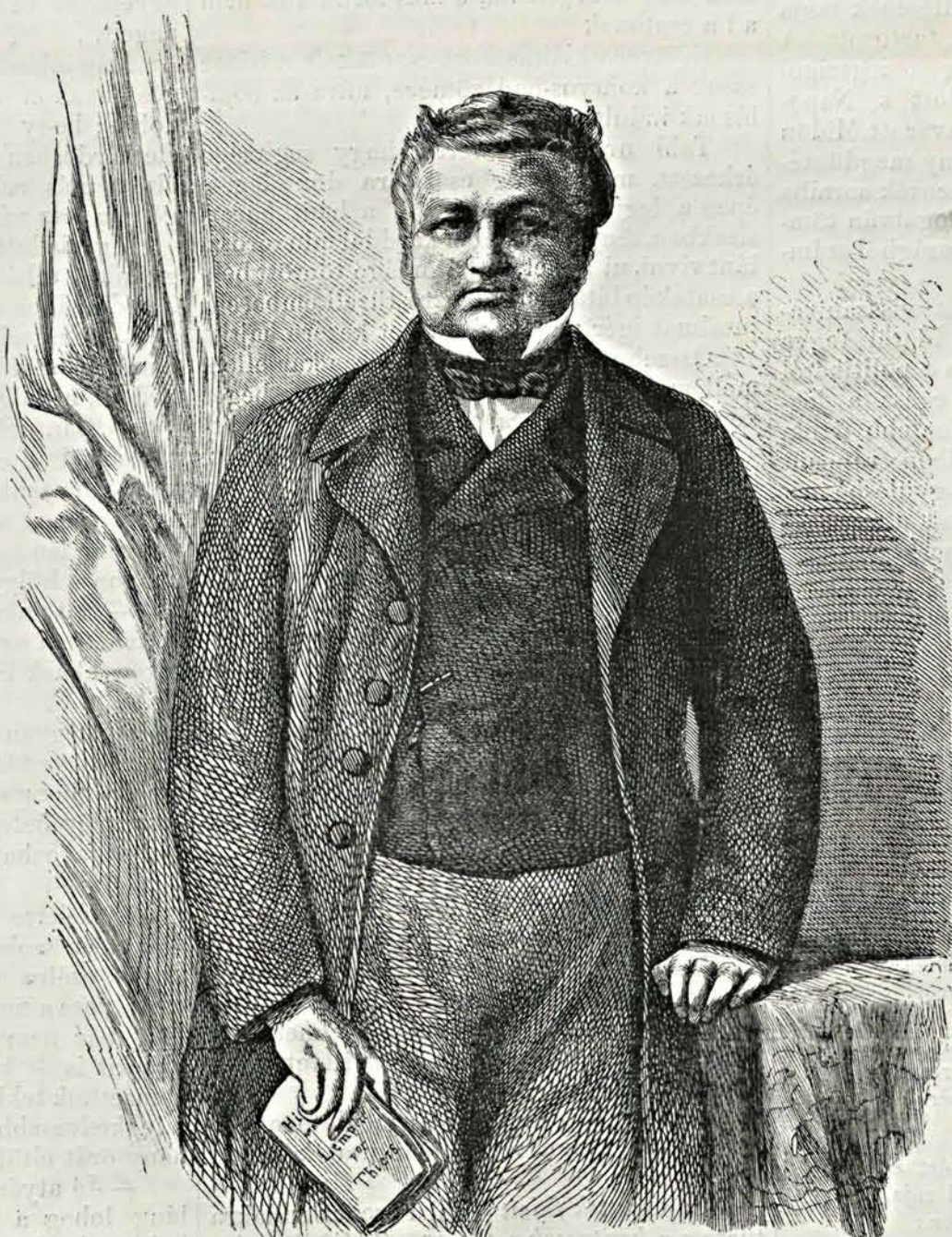
1821-ben Mignet barátjával Párisba költözött, hogy itt a szerencsét megkisértse. A két szegény fiatal ember együtt lakott egy padlásszobában, éjjel-nappal dolgozniok kellett, hogy megélhessenek. Mignet egészen a tudományos pályától várta szerencséjét; Thiers gyakorlatiabb irányu volt, fölkereste föl-

dijét, Manuel szerkesztőt s általa a „Constitutionnel“ című lapnál nyert alkalmazást. Legelső cikke, melyet irt, mindjárt figyelmet ébresztett. Thiers oly élénken s határozottan, oly szelleműsán s meggyőzőleg irt, hogy nemsokára némitéktélyre emelkedett. Amellett annyi sokoldalúságot tanusított, hogy nemsok politikai és historiai, hanem irodalmi s művészeti tárgyakban is egyfor-

mán volt otthonos. S valamint feltűnt az irodalomban, ugy a társadalomban is nevezetes szerepet játszott s a mozgékony, beszédes, eleven, szemüveges kis ember itt is valódi nevezetesség volt.

1823-ban jelent meg „A francia forradalom története“ című művének első két kötete. Mikor ujra elolvasta, akkor vette észre, hogy még mennyi ismeret híjával van, s egész erélylyel komoly tanulmányokra adta magát; pénzügy, hadtan, közgazgatás stb. lettek ekkor buvárlatának főtárgyai. A mű későbbi 8 kötetén e tanulmányok nyomai meg is látszanak. — 1827 óta 15 kiadását érte e nevezetes munka.

1829. aug. 5-én vette át a kormányt Polignac miniszteriuma s vele a reactio ütötte fel fejét. Ennek legyőzése fordítá most Thiers minden erejét s e czélból Mignet és Carrel Armand barátjaival a „National“ című hirlapot alapítá. E most is létező lapnak Thiers volt első szerkesztője, s számtalan jeles cikket irt bele, többi között ama híressé vált cikket, melynek czime ez volt: „Le roi régné, mais ne gouverne pas.“ (A király uralkodik, de nem kormányoz). Az 1830-ik évi júliusi forradalom kitörése s Lajos Fülöp orleansi herczeg trónra jutása legnagyobb részben e lapizgatásainak köszöni létrejöttét. A „National“ szerkesztői irodájában iratott alá jul. 26-kán az első tiltakozás a kormány hirhedett alkotmányserése ellen. Később ő ment Neuillybe az Orleansi herczeghez, hogy ezt a ko-



THIERS ADOLF.

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok előfizetési föltételei.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt postán küldve, vagy Buda-Pesten házhoz hordva:

Félévre (július—december) 5 forint. | Negyedévre (július—augusztus—sept.) 2 ft. 50 kr.

Csupán Vasárnapi Ujság : Csupán Politikai Ujdonságok :

Félévre (július—december) 3 forint. | Félévre (július—december) 3 forint.

Tíz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretek.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala

(Pesten, egyetem-utca 4-ik szám.)

rona átvételére bírja. Midőn ez azután meg is történt, Thiers az új kormányban államtanácsos és pénzügyi főtitkár lón.

Az új kormány első idejében Thiers még egészen forradalmi érzelmi ember volt, s hangosan kívánta, hogy a francia hadsereg keljen át a Rajnán, Olaszország, Belgium és Lengyelország fölszabására. Később békésebb és conservatívabb szellemű lett. 1832 októberben maga is a miniszterium tagja lett, hol nagy tevékenységet fejtett ki egész 1836-ig. Ekkor Molé miniszteriuma következett, de csak néhány hónapig tartott, mert Thiers hatalmas ellenzéki működése folytán 1837-ben ismét ő és pártja jutott kormányra. Ekkor Thiers miniszterelnök volt. Nyugtalan természete azonban mármár számos bajba keverte ismét Franciaországot, úgy hogy a király néhány hónap múlva megint elbocsátotta.

Thiers ez időben elhagyta Franciaországot s néhány évet töltött Német-, Spanyol- és Olaszországban, hogy az I. Napoleon császárságára vonatkozó csatahelyeket és a külön országbeli levéltárakat tanulmányozza. Mind ez anyagul szolgált neki az ő nagy művéhez, melynek címe: „A konzulátus és császárság története.” E munkából 1845-ben jelent meg az első két kötet s a mű oly terjedelmes lett, hogy a legutolsó kötetek csak a legközelebbi években készültek el. E nagyszerű mű fényoldalai az átlátszó, világos stíl, a legnehezebb tárgyak értelmes magyarázata, a csaták élénk esztelése és számtalan ismeretlen adat összegyűjtése.

1844 óta Thiers a francia követkamarában ismét vezére volt a bal centrumnak és Guizot miniszterrel számos nevezetes csatát küzdött.

Az 1848-diki februári forradalom után a köztársaság törvényhozó-gyűlésének tagja volt s a nagy rendpárthoz tartozott. A socialistáktól tartván, mindig a legszigorubb törvények mellett szavazott. Midőn megválasztatása mellett szavazott. Midőn ez később nyilván az alkotmány megdöntésére működött, Thiers is az ellenzék soraiba állott; 1851. dec. 2-án éjjel elfogatván tömlőzbe hurezolták, később az országból száműzetett.

Nemsokára azonban ismét visszahívott Franciaországba, de ez időtől fogva csak történelmi műveinek élt s a politikától egészen távol tartá magát, egész a legújabb időkig, midőn, mint fentebb írtuk, Páris egyik választókerületében ropant szótöbbséggel a törvényhozó-gyűlésbe választott meg. Hosszu hallgatás után tehát ismét meg fog szólalni a francia politikai szószék egyik legtekintélyesebb embere, Thiers Adolf, a „politikai kis Babszem Jankó,” mint ellenei csufolják, vagy „az alkotmányos élet Napoleonja,” mint barátjai nevezik.

A hírlapokból tudjuk, hogy Thiers a közel mult hetekben Bécsben is tartózkodott s kiváló figyelmet fordított az ottani viszonyok tanulmányozására.

Nénémasszony, térjen már eszére!

Csak nem akar lemondani kelmed
Semmiképen a menyecske névről!
Pedig hajh! egy év más évet kerget!
S ma-holnap kihizik a bőréből...
Tegey kelmed a bolondját félre,
Nénémasszony, térjen már eszére!

Deresedik sötét haja szála,
Mely, mint mondja, sarkáig ért egykor;
Nem illik már gyöngyös tutyi rája,
Fürtiből sem telnek ki az ostor:
Kérem azért, s utalom tükrére,
Nénémasszony, térjen már eszére!

Szép korona, tisztesség az ősz haj,
Koszoru, mit ad egy hosszú pálya;
Kelmed talán — maga is, az a baj —
Érzi, hogy nem érdemes reája?
Azért kenne-fenne feketére...
Nénémasszony, térjen már eszére!

Hátha volna egy pár szép leánya;
Akkor is úgy kacérkodnék, nemde,
Akkor is úgy mosolyogna, sirna,
A mint szokott férfiakkal szembe?
Tegey kezét, oh tegey szívére...
Nénémasszony, térjen már eszére!

Azután oly nagyon feledékeny:
Ha valamit elbeszél magáról,
Legalább is tiz esztendő vét el,
S mese lesz az igazságon kívül.
Gondoljon az egyszázados égre,
Nénémasszony, térjen már eszére!

Másutt tán az imakönyv is újabb,
Még is jobban el van már használva,
S kelmedtől elprédikálhat a pap,
Mint templomba, inkább menne bálba,
Mindnyájunkért hullt a Krisztus vére...
Nénémasszony, térjen már eszére!

Mindig, mindig hajtja a világit,
Egyedül még unatkozik szörnyen;
Tán még egyre udvarlóra számít?...
Lapozgasson inkább a szent könyvben.
Vessen závárt a világ nyelvére,
Nénémasszony, térjen már eszére!

Sós Miklós.

A csonka kar.

Történelmi beszély. — Irta: Bocskay Papp Lajos.
(Folytatás.)

IV.

Kanizsa alatt erősen dörgött a csata. . .
Tahi uram harcai paripáján, kezében
súlyos karddal vezette az ütközetet.

A nagy számú ellen kifogott volna már
a lelkes seregen, ha Erdődi bán huszárai
élén meg nem jelenik, s más fordulatot nem
ad a csatának.

Egetverő kiáltás közt csaptak le a bátor
sasok a kontyos-had zömére, mire az bom-
lásnak indult.

Tahi uram észrevette, hogy segítsége
érkezett, még pedig csatájára döntőleg, s
épen a legjobb időben, látta a bánt harca
sisakban, fénylő meztelen karddal min toroz-
lánt vívni, új lelket, új bátorságot töntött bele
a csaták látása, új harcra tüzei embereit,
jutalmat ígér annak, ki a béget kezére hajtja.

Összebonyolul a két tábor, kar kar ellen,
mell mellnek, a Tahi emberei csak a béget
keresik, ki janicsárai fedezete alatt, a két-
ségbeeséssel kiűz, míg azon veszi észre magát,
hogy Tahi uram harcai hangja mennydörög
füleibe.

— Szál kardra velem gyáva török, hadd
kurtitsam meg undok testedet közcós fejed-
del, ordítá a méregg vált dalia, széles
kardját iszonyu csapásra emelve.

Omer bég elsápadt, midőn az ősz rémet
nyerítő paripáján megközeledni látá, lelkét
a prófétának ajánlva, összedől a halál an-
gyalával.

A sorok ritkultak, a janicsár had szét-
veretett, s Omer bég szemben állott ellen-
felével.

Az ősz vitéz a düh és ádáz harag kinyo-
matával csapott ellenfeléhez, s a bég karja
válláról leszeletve bukkott a csatamezőre.

A törökök rendetlen futásban kerestek
menedéket, s többnyire véresen, zuzott ta-
gokkal kullogtak Berzenczére. Omer bég
jobb karját vesztve, élettelen vitetett el a
harca piaczárol.

Néhány nap múlva ő is meglátogatta a
paradicsomot, hol társai már utat készítet-
tek nekie.

Az elesettek fejéit Tahi Ferencz rudakra
tűzte s a kontyosok rettentő példáján a sán-
czokon sorba állította.

— Hozzátok elő a pogány vezér karját,
a csata-nap emlékeül belbalszamatomat, szólt
a diadal örömetől villanyozott öreg hős.

A csonka kart elkészíték az enyészet-
ellenes balszam segélyével, s Tahi Ferencz
a diadalmi jelvények közé tétette, mint en-
gesztelő áldozatot a korán elhunyt Keglevics
Péter elköltözött szellemének.

V.

Erdődi Péter gyakran meglátogatta Tahi
uram vendégszerető lakát, hol mindenkor
kitünő kedvességgel fogadtattott. . .

A kanizsai catastropha utáni napok egyi-
kén fényes kíséret, s fejedelmi fedezet alatt
jelent meg öreg barátja látogatására Erdődi
bán.

Tekintélyes horvát urak, a nemzet jelesei
kísérték az új bánt, kinek tömjénezői voltak
még azok is, kik a nyers magyarban egye-
lőre ellenséget, rossz akarót véltek. Erdődi
ügyes ember volt, s fiatal ember léte éretten,
józan fejű, s mint ilyen, csak hamar bálványá
lón a keze alá bizott népnek. Igen jól tudta
az emberek gyengéit, s nem restelkedett
magasabb régióiból a köznéphez szállni, —
tudván, hogy ezek lesznek a nehéz napokban
támogatói. A jövődőt meg is mutatta, hogy
az okos férfi nem csalódott számításában.

Csengett-bongott Tahi Ferencz uram
udvara a fényes hintók, s uri fogatok zajá-
tól, a jó öreg ur örvendett a vendégeknek,
mert nehéz volt csak egy nap is, ha magá-
nak kellett azt leélnie. . .

— Nem egy napra jöttünk, kedves uram
bátyám, szólt a vidor bán, két oldalról meg-
ölelgetvén Tahi uram izmos vállait.

Annál jobb és kedvesebb vendégeim
lesznek, bán ur öcsém uram! — isten hozta!
— isten hozta! kiáltá a lelkesült öreg,
egyenként bebocsátgatván maga előtt ven-
degeit. . .

Magdolna szobája ablakából nézte a cse-
gős lovakon érkező vendég-koszorút, gon-
dolta: hogy Erdődi, most aligha valami
életkérdésben nem törí fejét, nyugtalanul
öltött más ruhát, tudva, hogy a bán első
gondja lesz nála bekopogtatni.

Ugy is lett, sejtelve nem csalá meg hől-
gyünket, a bán a szokásos üdvözlések után,
Magdolnához sietett. . .

— Szabad-e üdvözlételem személyesen
tanuk nélkül kifejeznem? szólt a belépő daliás
Erdődi, a hölgy puha kezét megcsókolván.

— Bán ur! kiváló szerencsémnek tartom
részemről az előékenységet, melyet nekem
kelle vala tennem, de úgy hiszem bocsánatot
nyerek, mert az nem akaratomon, de közb-
jött véletlen csekélységen mult, szóla nyájas
hangon a hölgy.

— Söt inkább ezerszer örvendek, hogy
én lehettem az első, hölgyek irányában elő-
zékenyeknek kell lennünk, — udvariaskodék
Erdődi. . .

— Legyen kedves bán ur házunknak
othonias vendége, képzelem atyám örömet,
melyet becses látogatásával okozott neki,
ő szegény beteges, unja magát, s oly jól esik
ha szórakozhatik, s ő oly jól emlékezik a
bánról! —

— Felette kedves dolog az előttem, ha
valakiben rokonszenvet költethetünk, — egy
közös czédra dolgozunk, jó ura atyja hű
osztályosa a nemzet örömeinek, s bánatainak
— s bár nem illő dolog szemben dicsérni
akárkit is — ki kell mondanom, hogy e ház
nemzetünk tekintélyes családai közé tartozik,
a legkedvesebb percz az életben velők ne-
hány órát eltölthetni.

— Jó atyám nemes szívében magasztos
láng lobog a honért, élte értem s a haza
boldogságáért ég, és ha veszélyes utra pa-
rancsolja a végzeteljes óra, gyöngéd ne-
münk nem követhetve őt, anyámmal imád-
kozunk érte s a vele küzdő bajnokok életéért.

— Nemes lélek, kegyed jó szíve a vallá-
sosság isteni üdve alatt dobog fel, ki volna
más, ki a honleányi koszorút méltóbban vi-
selhetné, mint kegyed, ki nemzete becsülete
érdekében szól, tesz és közreműködik, szólt
a lelkesülés hangjától izgatott bán.

A bájos hölgy kigyúlt arczczal, a fensőség
és dicséret parázsa által hevülten állt a bán
előtt, s a szép Magdolna képét megcsókolni
a búbáj, a varázs hatalmas ingere által fo-
kozott hevesvéri bánt csak alig tarthatá
vissza az erkölsz szigorú parancsa. . .

Két lépéssel hátrább vonult Erdődi, a
hölgy arca mennyei tűzben fénylett, s a
bánnak nem volt bátorsága újabb próbát
tenni annál, ki azt az első találkozáskor oly
meglepőleg, s visszahatólag tudta ellensz-
lyozni. Bámulta a hölgyet érényeiben, mely
a szépség mellett oly nemes tulajdon. . .

— Bán ur! ön dicsér, s feledni látszik,
hogy nem hű hölgygel áll szemben, ön
rég magyar főnemes család ivadéka, ismer-
ős a viszonyokkal, az érényt, mely a legne-
mesb honleányi párta-koszoruja, ne tévesz-
sze valahogy össze netaláni gyengeségünk
s nemünk hibáival, — érdemünk ha van,
és lehet, előékenységet, engedelmisséget,
tisztaság, gondosság és szelidség, ez az
éke minden magyar hölgynek, s ha ezek
diszítik, úgy hiszem nem lehet ellenünk ki-
fogása a legszigorubb ítéletnek!

Erdődi lépen maradt, erre egy szót sem
szólhatott vagy nem is akart, mert kilátszott
szeméből, hogy korántsem volt ily párbe-
szédre készsűve; átlátta, hogy a beszédes
hölgy oly térére vezeti, hol nem karddal,
kopjával, hanem a hideg ész fegyvereivel
harcolnak; jónak látta távozni, s bocsánatot
kérve, hogy alkalmatlan, s bátor volt en-
gedelem nélkül bekopogtatni: elhagyta
Magdolna szobáját. . .

Midőn már a zajgó férfiak csoportjához
közelgett, vette észre, hogy arról, miről tu-
lajdonképen szólni kellett volna, nem nyil-
latkozott a hölgy előtt. . .

— Igazi beszédes kis leány ez a Mag-
duska, de várjon csak, majd ha asszony lesz,
apródonként kikopik ő abból. —

— Na, — most megadtam a bánnak, tu-
dom máskor nem fog szembe dicsérni, s
nem lesz bátorsága hízogó szavaival hatást
keresni, gondola a hölgy egész diadallal,
sétálván a tágas szoba kozczák padozatán.

(Vége következik.)

Az egyiptomi mumiákról.

Midőn a lélek, kiszállva a test burkaiból,
pályáját itt e földön megfutja, — nem ma-
radt hátra utána csak az élettelen test,
melybe ő lehelt életet. A test tehát megszű-
nik az lenni a mi volt, — rá nem várakozik
más, mint feloszalni azon alapelemekre, —
melyek alkotórészeit képezik. A lélek azon-
ban, bár nyilvánulása itt e földön megszű-
nik, fennmaradt azon tette emlékében, melyek
az emberiség fejlődési fokozatában
káros vagy üdvös befolyással voltak. A lán-
gszellemelek ezredekre kiható eszmékkel özőn-
lik el a világot, hogy a nép millióinak irányt
szabjanak az ösvényen, melyen haladniok
kell. E szellemnyilatkozatok aztán túlik a
sötét századokat s néha a feledés ködébe
merülnek ugyan, de csak azért, hogy ismét
fényes üstökösökként ragyogják be a vilá-
got. A szellem tehát örök uralmat vívott ki
az idő felett. Ez ember azonban módot ta-
lált arra, — hogy a szellem földi burka
habár nem örökre, legalább ezredévekig
ment legyen az idő romboló hatalmától, —
hogy mint pusztá anyag, — épen, feloszlat-

lanul tüntesse föl az anyagtalán lélek lak-
helyét.

Az ősnépek kegyeletnek tarták, ha ham-
vaik a vadállatok tájpal szolgáltak, mert
gyik ismét élő lénynek lettek alkotórészei.
Volt nép, mely halottjait a máglyák lángjain
égette el, hogy a test a lélek után füst alak-
ban szálljon el. Az újabb nemzedék a földbe
rejté a kiszívott hamvait, s természet-
sorsuknak adja át.

A régi persák viaszhüvelybe, a babylo-
niak mész közé helyezék el halottjaikat. Az
aethiópok a bebalzsamozott hullát átlátszó
gummival borítva be, — állványra tették a
sírboltokban, hogy az elmenők meglátha-
sák a holt arcvonásait. Az ichtyophágok
gypsz-borítékot vontak a hamvak fölé s arra
rajzolák a bennnyugvók vonásait.

Az egyiptomiaknál a bebalzsamozás di-
vatozott. Egész néposztályok voltak, kik
pusztán ezzel foglalkozának.

A bebalzsamozási mód háromféle volt.
Az első módot az ár nagysága miatt csak a
gazdagok használhatták s ez következőleg
történt meg:

Az agyvelőt meghajtott vas segélyével
az orr üregén át kiszedve, helyébe fűszeres
anyagot tőnek. Az agy tehát kivétetett,
anélkül, hogy a test megsérte volna. A
mumiák oldalán bevágást lehet észrevenni,
ezen keresztül szedték ki a belrészeket, me-
lyeket rendszerint a Nilus hullámaiba dob-
tak el. A bebalzsamozó ilyenkor felmutatta
a napnak a hullát s annak nevében felkiált-
ott, hogy a test az élet tartama alatt semmi
bünt nem követett el s ha az étel s italban
mértékletlen volt, azt e belrészeknek kell tu-
lajdonítani.

Vegyteni kémletek mutatják, hogy e bel-
részek helyét fűszeres növények, gyümöl-
csök, fahéj s virágok foglalták el, s hogy a
mumia kötegei arsénikumot tartalmaznak.
Majd 70 napig széksóval fedték be a hullát;
Diodor ugyan azt mondja, hogy a test több
mint 30 napig fűszeres anyagokkal volt be-
kenve.

A 70 nap eltelte után a testet megmosák
s mézgával bekent gyapot-kötegekkel takar-
ták el mindenfelől.

A második módja a bebalzsamozásnak
sokkal olcsóbb. A hullá, anélkül hogy a
belrészeket kiszedték volna, olajnemű folya-
dékkal befecskendve, a fennirt módon besó-
zatott. A besózás előtt a befecskendett fo-
lyadékot eltávolíták, mely oly hatályos vala,
hogy a belrészeket feloldva, magával együtt
sodorta el. A széksó pedig a húst emészté
föl, hogy csak csont és bőr maradt hátra.

A harmadik mód kizárólag a szegények
által használtott. Itt a testet az ugyneve-
zett Surmoja folyadékkal befecskendve 70
napig széksóban hagyák állani. E folyadék
hihetőleg a belrészeket oldatá föl s azzal
együtt ezek is eltávolították a test üre-
géből.

A mumiákat 3 osztályba sorozhatjuk; az
első osztályba tartoznak azok, melyeknek
oldalán bevágás létezik. Ezen osztálynak
három különböző neme van:

Az első nemhez tartoznak azok, melyek
illatos gyantával vannak megtöltve. Ezeknél
a bőr olajszinű, száraz, — hajlékony. Az
arcvonást föl lehet ismerni, — a has és mell
szétdörzsölhető s borszeszbe feloldott gyant-
ával töltetik meg, mely meggyujtva erős
szagot terjeszt maga körül. Az ilyen mumi-
a száraz, szétporhadó s a lefátylázás
könnyen megtörténhetik. A fogak, haj, sze-
möld épen megmaradtak. A test felületének
nagy része némelyeknél egészen meg van
aranyozva, másoknál pedig csak az arcz,
kezek és a lábak. Az ily mumia száraz helyen
változatlan marad, a szabad légnél kitéve

nedvességet von magához s néhány nap
mulva kellemetlen szagot terjeszt szét.

A második nemnél a belrészek helyét szin-
tén gyanta foglalja el. Itt a bőr kemény és
fekete színű. A mell és fő szilárd fekete
gyantával töltetik meg. Az ily mumia szá-
raz, sulyos, szagtalan, s nehezen fejthető szét.
Az arcz, kéz, láb csaknem mindnyájoknál
meg van aranyozva. A légből a nedvességet
nem vonja magához.

A harmadik nemhez tartoznak a besó-
zott mumiák; a test itt szintén gyantánemű
anyagokkal vagy asphalttal töltetik meg.
Ezeknél a bőr fekete, kemény, merev, mint
a pergament, — a csont és bőr nem igen
szilárdul vannak összenőve. A hasüreg és
mell betöltő gyanta kemény s szagtalan.
Az arcvonások némileg meg vannak vál-
tozva, haj csak itt-ott látszik a fön, mely
szétporlik a pusztá érintésre is.

E mumiák a légből magukhoz vonják a
nedvességet, mely a bőr felületén kénasavas
sodát hoz létre.

A második osztályba tartoznak a bevá-
gás nélküli mumiák: E mumiák vagy besó-
zottak, vagy egy szuroknemű anyaggal az
ugynevezett „bitumen pisalium“-mal van-
nak megtöltve. A szegényebbek holtesteit
rendszerint ezen a módon balzsamoztatták
be s mivel e szuroknemű anyag a test min-
den részét teljesen áthatotta, hihető, hogy
abba forrón, — megolvastva öntetett be.

Leggyakoribbak az ily mumiák. Ezelőtt
nagy mennyiségben hozták ezek Európába
s gyógyszer gyanánt használtattak fel. Itt a
szin fekete, a szag átható és kellemetlen; ha-
jat, szemöldöket s aranyozást nem lehet ész-
revenni. Némelyeknél a tenyeret, és körmök-
ket pirosra festve lehet találni s ezek azon
festékek vannak bemázolva, melyet a kéz
megfestésére Egyiptomban még most is al-
kalmaznak.

A pusztán besózott s kiszárasztott mumi-
ákat leginkább megrongálta az idő. Itt az
arcvonások el vannak torzítva, a haj kihul-
lott s a mumia-lepel a pusztá érintésre is
összeomlik.

A harmadik osztályt képezik a sírbolton
kívüli mumiák:

A sírboltok bejáratánál s a hegyek alján
a fővényben gyakran csekély mélységre le-
ásott holttesteket lehet találni. Ezek csak
kiszárasztva vagy szénnel vannak meg-
töltve.

A mumiák befátylázása következőleg
történik: A testet csaknem utánozhatlan,
finom fátol veszi körül, több területeket
képezve minden tag körül, s ez oly nagy
ügyességgel van kivívve, hogy hajlandók
lehetünk hinni, miszerint a test eredeti idő-
mát akarták utánozni, visszaadni.

A mumia legalsó része ing, némelyiknél
az ing helyét az egész testet körülvevő, —
talárszerű öltöny foglalja el. A fő négysegű,
— finom gyolcszövettel fedett, mely közép
részén az ábrázat felé álarozott mutat. Gyak-
ran 5—6 ily álczat lehet találni a mumia ar-
czán s az első közülök a mumia arcvonásait
tükrözi.

A test minden része gyantával borítottak
be. Az összetett lábak s a mellre kulcsolt
kezek az egész mumiát köröz kötegekhez
vannak erősítve. Ezeket gyakran hierog-
lyph-rajzok látszanak.

Közvetlen az első köteg után arany-,
bronz- s festett faképeket lehet találni. Maga
a mumia rendszerint sycamore-fa-szekrény-
ben van, mely nem könnyen rothad el. Egy
ily szekrényre, mely 1819-ben Bécsbe vite-
tett, két izraelita-alak van festve, bekötött
kezekkel, mely a felégyptomi fogságra mutat
s így a bemtalált mumia 3300 éves lehet. Az
ily szekrénynek legkisebb hasadéka is bizo

nyos mézsemű anyaggal gondosan be vargasztva s külsejét ezer meg ezer jelképek, hierogliph-rajzok ékítik.

A testrészek gondos elkülönzése, a rohadatlan testek, s lég-ellenes szövetek használása mellett, nem csodálkozhatunk tehát, hogy a mumiák évezredek át is fennmaradtak.

Erre nézve azonban a sírboltok sajátos helyzete is nagy befolyással volt. A sziklák belsejében épített katakombák ugyanis egyenlő légmérséklettel bírtak.

Mily érzet szállhatta meg hajdan az egyiptomit, ha ily sírboltba lépett, hol a le-tünt kor férfait, mint megannyi szobrokat látta maga körül, mereven, mozdulatlanul. Mily gondolatok csatázhattak agyában, látva a holtak e néma táborát, melyben egykor a szellem világa hinté szét sugarát, és most . . . eltűnt a büvero, kihalt az élet . . . Csak e halvány szobrok állanak ott, némán, hidegen, mintha gunyolni akarnák az élőket, kik a nagyság s dicsőség ridég sugarait szeretnék koszoruba fenni homlokuk körül!

Végül az újabbkori bebalzsamozási módot kell megemlítenem.

Korunkban a természettudomány fokozatos fejlődése mellett nem nehéz mumiát készíteni, melyet tartóságánézve az egyiptomi sem múlt felül.

Évégre el kell távolítani azon részeket, melyek a felozlást lehetővé teszik t. i. az agyvelőt s a belrészeket; azután a felozlás olaj, gyanta, mérgek s rohadatlan sók által gátoltatik meg. — Így a test sokáig fennmarad, kivált ha a hasüreg kitöltésére száraz földnemek s illatos anyagok használatnak.

Az újabb időkben a bebalzsamozásra nézve leginkább az angol Hunter eljárása használatik. Ő terpentín-olajjal fecskendőbe a holt testet, kiszedve a belrészeket, a vesét és a tüdőt s ezeket különösen kiszáritá s tarthatókká tevő; majd a test belsejét terpetin-, borszesz- s kámför-vegyülettel öntözte meg, és szurok, salétrom s kámförporral hinté meg azt, s az így elkészült mumiá gyapju-ágyra helyzetetett, mely magába szívta a test minden nedvességét. Így a természetes szín is megmaradt.

Scheldou angol orvos, az újabb időkben Hunter bebalzsamozási módját megváltoztató. Ő ugyanis haldokló kedvesének megígérte, saját kívánatára, hogy halála után megőrzendi hamvait. Szavát be is váltá s a mumiá-készítést következőleg vitte véghez: Legelsőben is az egész test belsejét erős borszeszszel öntözte meg, mely közé terpetin és kámför vegyítettett. Így tett a többi, timsó-

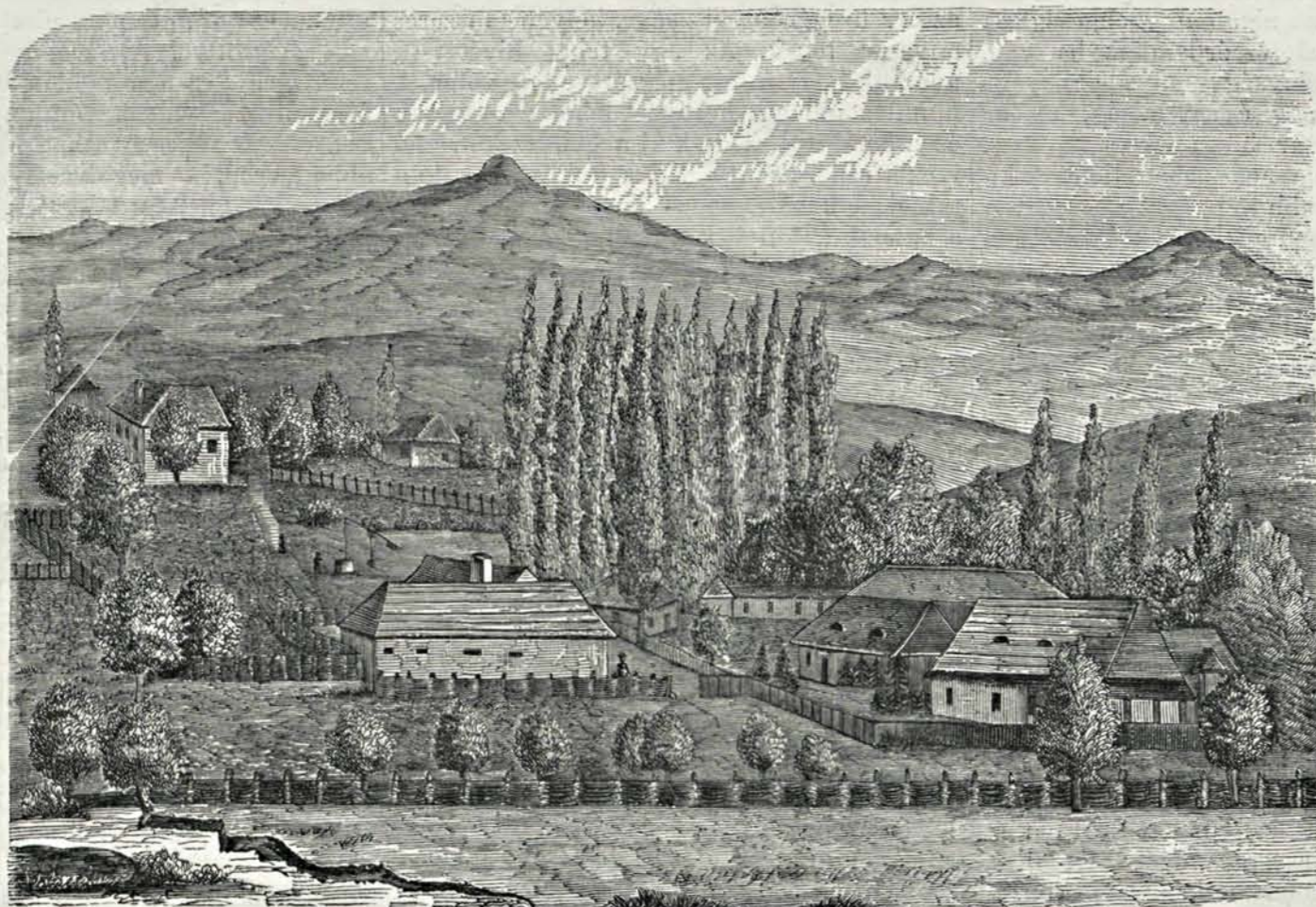
val behintett testrészzel is. Az ekként elkészített belrészeket helyőkre visszatéve, az úteren át erős borszeszben feloldott kámfört lövelt be. Végül a bőr természetes színét is utánzandó, a fej erezetén szines anyagot vezetett át. E mumiának 5 év múlva is ugyanazon alakja volt, sőt még karjainak lágyasága keble s többi testrészeinek ruganyossága is teljesen megmaradt. Scheldou e mumiát alvó szobájába ágyával szemközt helyezte el. (Leuchs nyomán.) *Kövér Gábor.*

Az al-váczai fürdő.

(Erdélyben)

Halmágy felől jöve, s a hegyeken áthaladva, az utas nyílt tere jut — a ternávaira, — melynek történeti fontosságát, egy az utszélen álló kökeresztben, patkó alakú betűk hirdetik. Jobbra térve hárs-sor jelöli az utat a váczai fürdőig.

A völgy mélyedés, a melyben ez fekszik, elég kellemes, hogy a nem-betegek is szóra-



Az al-váczai fürdő (Erdélyben).

kozást találjanak. Körül a pázsittal bevont zöld halmok, odább öserdővel borított hegy-láncolat, kopasz szikla-tömbökkel, miknek oldalain alig kapaszkodik meg a gyalogfenyő, s mik körül pazarul van elhintve az esőzésekől fölösött calcedon, carniol és amethyst, összekavarva a nagy sokaságú hegy-jegeczszel s kövült tuskó-darabokkal s kövölt faágak finom eres leveleivel. Legtávolabb, — a láthatár szegélyzetén, — merednek a bihari havasok, összefogóva az erdélyi hegylánczszal, fehér tetőjével, — hol a hirhedt „leány-vásár“-ok tartatnak. A keret oly mysticus hatást gyakorol az elmélyedő kedélyre, hamuszín, lila, zöld s kékes színvegyületével. — s hogy az teljes legyen, fölhangzik az átfült légben az oláh leányok egyhangú panaszos dala; a sziklákon föltűnnek a legelő kecskenyájak, pásztorfüktől őrizve, kik fűz-tilinkó hangjával felelgetnek egymásnak, s szólnak le a völgybe.

E fürdő létezésének évszámait nem vihetem messzire föl. Hogy római maradvány lenne, nem láttam bizonyítva semmivel. Először 1605-ben jó elő, mikor a törökök a

megyét 44 évig megszállva tarták. Hihető, hogy a muzulman csatárok, kik vallásuk törvényei szerint oly buzgón kutatták a forrásokat, találtak e meleg ásványvizre.

A fürdő mellett ömlő szirt van, alatta egyesül a Körös vizével egy kis hegy-patak. A bérz ékezte messze nyulik el.

Régebben egy kénes forrása is volt e helynek, de az már eltűnt.

Egy régi írásban van említve Mizram basa halála a váczai fürdőben, a honnan elébb nyomult a töröksereg, egész a szebeni határban levő „mont-rosu“-ig.

Jelenleg a fürdőknek két forrása van, az egyik meleg, a másik lanyhább; hő foka 25—28 R. szerint, s alkatrészeit teszik: szénsavas szikany, méz, haméleg és méz-halvag — s kitünően jó külső betegségek gyógyítására, mint görvély, rheuma, köszvény, bőrkütegek és csonttörési merevség ellen. Megtörtént többször, hogy oly beteg, ki a leghirebb fürdőköt hiában használta, innen épen, mintegy újjászületve mehetett haza.

A fürdő hat épületből áll, a mely-

ben vannak a vendégszobák, étés tánczterem; jobbra a dombon van az urasági lak. — Vonzó kis hely, sötét sötányaiival, hová a madarak dala hangzik be s a Körösviz tiszta zuga.

Birtokosai a Bethlen grótok. Kár, hogy kissé elhanyagolják e fürdő-helyiséget, mely rövid időn hirre kapna. — Az orvosi teendőköt a megyefőorvosa teljesíti; mulattató hangszkarok is vannak, föl-váltva az abrudbányai s dévai. — Vendégei többnyire a szomszéd HunyadAlsó-Fehér-s Aradvármegyék lakosai, de azért Erdély s Magyarhon több részéből is jönnek s jöttek, kivált régen. A megyebelieknek különösen gyűlhelye volt ez egyetlen mulató hely, a honnan hajdan messze hangzott a zsongó zene, pohár-csengés, komor, vig dal.

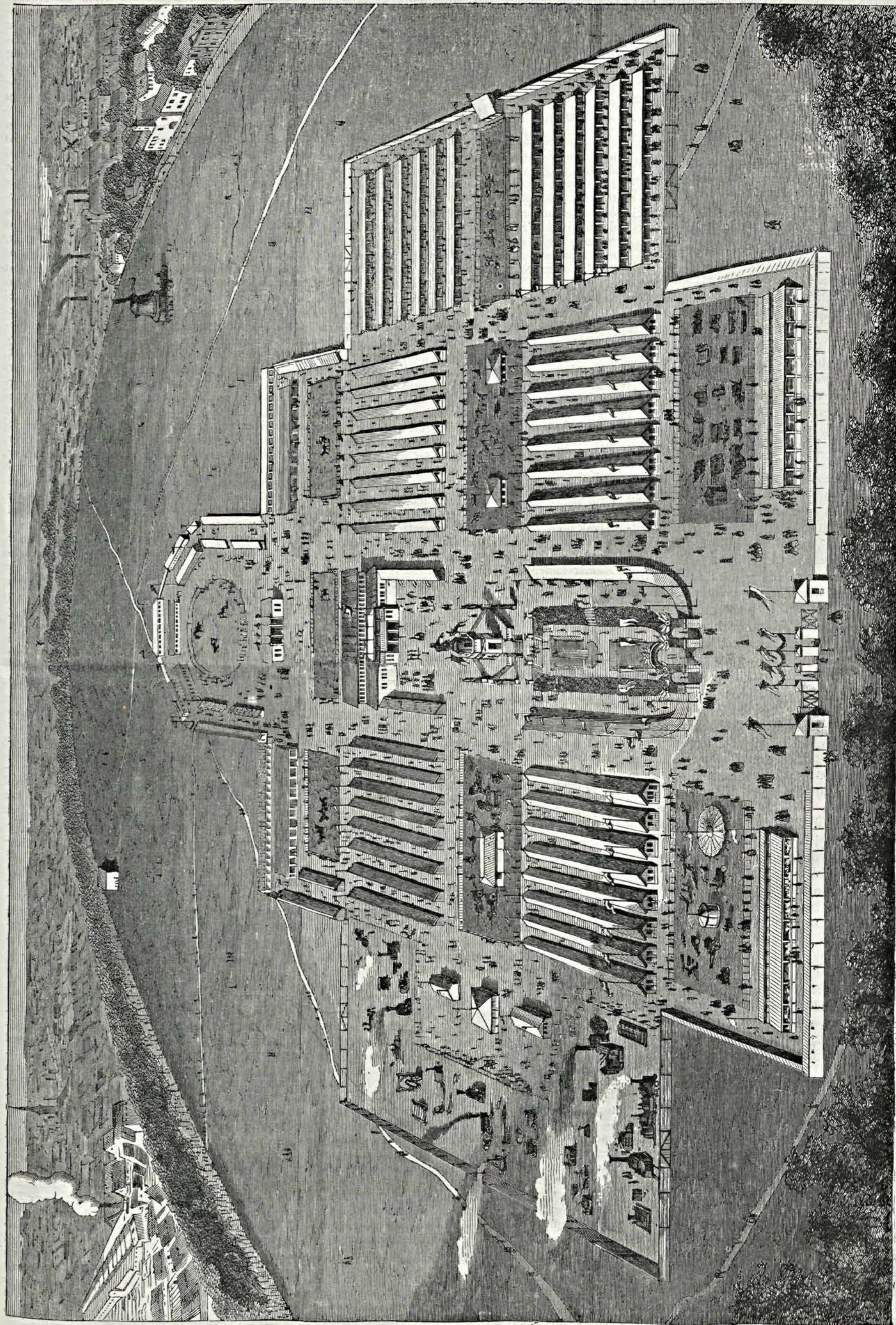
S most? . . .

Nemes Albert.

A hamburgi kiállítás.

A lengyel ügy szomorú harcát kivéve, Európa figyelmét e pillanatban semmi sem vonhatja nagyobb joggal magára, mint a Hamburgban épen most álló nemzetközi gazdasági kiállítás. Minden nép, amely az előhaladásnak bármily kis fokán is áll, sietve hordja munkásságának eredményét Hamburgba, hogy azt a világ piacán bemutassa.

A kiállítás e hó 14-kén nyílt meg, s 20-ikáig fog tartani. Mi korszerűnek tartottuk róla olvasó-közönségünk előtt megemlékezni, s egyuttal, némi tájékozásul, a kiállítási épületek fekvését képben is bemutatni.



A hamburgi gazdasági kiállítás épülete. (Művésztől.)

Nemzetközi gazdasági kiállításra talán Európának egyetlen városa sem lenne oly alkalmas, mint épen Hamburg, mely különösen a gazdasági czikkékben kimeríthetetlen kereskedés központját képezi, s már fekvésénél fogva nagyon alkalmas arra, hogy ott minden négy könnyű ismeret összehordhassa terményeinek mutatóványait, azokat összehasonlíttatód.

Erről meggyőződve, Hamburg és a szomszéd Altona gazdagabbjai, a múlt évben egyesültek, s gyorsan megállapodtak a főbb teendők tárgyában; — a terv kivételére megajánlották a megkivántató összeget s az ügy kezelésére bizottságot neveztek ki, mely, az eszme megtestesítésé végett, működését báró Merck főkonzul elnöklete alatt azonnal megkezdette.

A tanács, a Hamburg és Altona közti tért, az ügy iránti tekintetből ingyen bocsátotta a bizottsmány rendelkezése alá. Ez árnyékos fasoroktól környezett s több mint három millió négyszög lábnyi tér, a két testvér város bármely legtavolabb pontjától sincs messzebb rövid fél óra járásnál, mely körülmény a világvárosok eddigi kiállításai fölött nem kis előny.

A czélszerű, szilárd és díszes épületek, Haller berlíni jeles építész terve után készültek.

Jutalmakra a bizottsmány 25 ezer tallert (50,000 forintot) határozott; nemkülönböztetve arany, ezüst és bronz érmek fognak kiosztatni három különböző nagyságban. Műbíráló, minden osztályra külön, nevezetes szakemberek vannak kijelölve. — A virág- és gyümölcs-kiállítások közvetlen összeköttetésbe vannak a főkiállítással hozva, s a bizottsmány úgy a vendégek czélszerű ellátásáról, mint vizről, s a barmok számára takarmányról is gondoskodott.

Másrészt egy kormányok is úgy, mint a közönség, nagy előzettséggel kapcsolódtak föl e kiállítás ügyét. A bizottsmány kérésére egész készséggel könnyebbítték meg a váms- és szállítási költségeket; s a gazdasági egyletek és a napi sajtó, az ügyet a közönség előtt fölkarolva, nem kissé támogatják. Ily körülmények összeműködése okozta, hogy a kiállítás minden reményen fölül ütött ki, s a határnapig oly roppant tárgyhalmazt kín bejelentve, hogy a kiállítási épületeket nagyobbítani kellett; azért a nézők számára szánt helyből az építmények számára újabb nem kis tért szakasztottak el. A tömeges bejelentés előre gyanítottatta azt is, hogy látogatók is többen lesznek, mint amennyire számították; azért eshető kellemtelenségek kikerülése végett külön szállásolási bizottsmány is alakult; s hogy e nagy közönség ne unatkozzék, a megjelölő napokon, e hó 11. 12. és 13-án tartották az ottani löversenyeket, — továbbá ott működik Renzken társulata egy hatalmas czirkusban, mely 3000 nézőre van számítva. Thália kedvelőinek is elég van téve, mert az ottani színházban, mely különben nyáron zárva szokott lenni, ezuttal előadásokat tartanak. Különös figyelmet érdemel az állatgyógyászok kongresszusa is, mely ez alkalomra szintén Hamburgba gyűlt össze.

A kiállítás lényegére vonatkozólag, hogy a kiállított tárgyak száma mily végtelen nagy, mutatja azon körülmény, hogy csupán állat 3861 darab volt bejelentve, s közöttük 15 szép arab csodőr, telivér. A termények 575 kiállítótlól voltak bejelentve, nagy vászalképekben és roppant mennyiségben.

Ausztriát a kiállításon 442 kiállító képviseli. Ezek közül 389 nyers terményt, 33 állatfajokat, 20 pedig gépeket szállított Hamburgba. A jutalmakat e hó 21-én fogják

kiosztani. Hazánk, mely a szomorú idők dacára, szerényen bár, de mégis képviselve van: hitünk szerint most sem fogja épen minden dicőség nélkül állani meg a versenyteret, s legfőbb ohajtatunk, hogy erről olvasóinknak mielőbb öröndetes tudósítást hozhassunk.

A mária-családi kolostor elége.

A szárazság és szél égésekkel jár együtt, minek gondolata nem egy keblet tart aggodásban. A múlt június végén ismét nevezetes tüzeset adta elő magát. Ez a máriacsaládi páloskolostor és templom elhamvadása. Ezen roppant épület Bars- és Komárommegye határán, regényes tájon, erdőtől övezett hegyoldalon fekszik, s II. József császár ideje óta, ki azt, több más kolostorral együtt secularisáltatta, kinestári felügyelet és kezelés alatt áll. Szokolya Viktor 1860-ban e tájon mutatván, egy kirándulás alkalmával, a kolostort és templomot lerajzolta, s a „Vasárnapi Ujság”-ban közzétette. A szerzetesi lak benső történetét illetőleg kevés adathoz jutatható, de a mit összegyűjtetett is, elég arra, hogy a nevezetes építmény ne veszzen el egészen a feledékenységben. Maga a templom a múlt század elején újított meg s kitűnő freskófestvényekkel díszesült, melyeket a művészeti kedvelők szerzet valamely ismeretlen tagja készíthetett. Ezen freskók többnyire bibliai jeleneteket állnak (mint Mózes, midőn az egő csipkebokrot Horeb hegyén észreveszi; Abraham, midőn a három angyalt házána f gadjá stb.) II. József uralkodása óta a templom és lak elhagyott állapotban volt. A templom évenként egyszer nyílt meg, Mária mennybemenetele napján, aug. 15-én, mikor is, mint bucsu napján, a közelekvő falvak lakói nagy számmal látogattak meg. Maga a kolostor gazdasági czélokra használtatott. A szerzet jává Bars megyében fektüdtek, de később Komárommegyébe, a csehi határára is kitértek. Ez utóbbit a szerzet „nagybőv hatalmakkódás” című nyerte, melyben ezen birtok egykori földesura a szerzet egyik tagján elkövetett testi erőszakoskodás miatt tette magát bűnössé. E javak jövedelmei a kir. kincstárba folynak s a vallási alapító egy osztorjait képezik. Most a kolostor és templom legvége, kiseretes réminkt áll régi helyén, s a magány-érzetet, mely mindenkit megszáll, midőn közelében jár, még nyomastóbbá teszi. A tűz a mellette épült istállóból, éjnek idején jött ki, s a szél a lángokat csakhamar a két-emletes kolostor tetőzetére, s onnan a templomra dobta. Egy percz alatt minden lángban állott. A kolostor gyöngye padlása a lezuhanó tetőt nem bírta meg, minek következtében a második emelet is csaknem mindenütt begett. A templomnak freskótlól ragyogó boltozata azonban megmaradt, csak repedési sokasodtak meg. A torony végig égtek, s a harangok lehullottak. Nincs remény, hogy ezen tisztes emlékt megújítottassék, bár azt, ha egyeb nem, a szép freskó valóban megérdemelnék. Pár év múlva összeműködik a szép boltozat. Ugy tudom egyébiránt, hogy a kormány a templomot és kolostort néhány év előtt Magyarország főpapjának a herceg prímásnak egyházi czélokra átengedte, s szó is volt róla, hogy a kolostor, magába szállásra és csöndes elmélkedésre hívó helyzeténél fogva papi feigytézet fog alakítani. De az eszme nem nyert valósgót, csak ezután nem merül fel még valami.

Dalmady Gyözü.

A magyar iparosok köréből.

(Egy pipafaragó magyar művész Bécseben.)
E lapoknak legkedvesebb foglalkozásai közé tartozik, a szellemi tehetéseket és szak-ügyességeket — nyilatkozokan azok bármilyen — fölkeresni, bemutatni és méltányolni. Hogy ennek gyakran a legkedvezőbb sikere volt, erre nézve számos példát idézhethetünk évtizedes pályánk eseményeiből. — Legyen szabad ezuttal ismét visszatérnünk egy e lapokban egyizben már futólag említett művész hazánkfiára. Olvasóink talán emlékezni fognak, hogy a múlt tél folytán a Bécseben lakó nagyszámú jeles magyar művészekről s mesteremberekről emlékeztünk, kik bármint vágnának is haza jóni, s itt élni művészetük s ügyességük keresménye után: ezt a viszonyok hatalmával fogva nem tehetik, mert azon kerestet, a mit Bécseben találnak, Pesten nem számíthatnak; miután a pénznek költő magyar uri rend már hozzá van szokva, ott keresni inkább művészi vágyainak tárgyait. Pedig

bizonyos, hogy ezek nagy része Bécseben is értelmes magyar emberek kezébe kerül ki. Ilyeneket már máskor is említettünk s bizonyosan fognak említeni ezután is. Ezuttal a lapunkban már említett, de meg nem nevezett pipafaragó művészre, vagy tajtszobrásra hívjuk fel a közönség figyelmét, ki Bécseben az illető körökben a legjobban hitellel bír s bizonyosan már itthon is sokan vannak birtokában az ő műveinek, anélkül, hogy a művész nevérol tudomásuk volna.

E derék tajt-szobrász neve Balogh Gyula, a ki szakmájára nézve eredetileg esztergályos, de magánszorgalma s a természetölt nyert tehetsége folytán oda képezte ki magát, hogy sok akademiát végzett szobrász felett is diadalokat aratott. Már az 1856-ki párisi múkiállításon arany-érmeket nyertek művei, persze nem neki, hanem — másnak, a főnökének, ki sokáig készítettet vele sajátosság formájú s a kivitelen roppant nehézségű pipákat, anélkül, hogy ő maga csak sejtette volna is, mi czélból k sziti azokat. Akart ugyan ő maga is saját neve alatt ama kiállításra valamit készíteni, de ehhez pénz és idő kívántatik, a mivel a mindennapi keresetére rászorult művésziünk nem rendelkezhetett. Azt is megette, hogy felszólított némely nevezetesz hazafiakat egy kis segélyadózatra, hogy egy-egy nagyobb müben mutathassa ki tehetségét, de a secretarius uraktól rendszeren azon választ kapta, „hogy a méltóságos urak már sokan megcsaltak.“ Vissza kellett tehát mennie azon műhelyekbe, a hol már 10—15 év óta hajtja a hasznót főnökéi számára, ismeretlenül, szerény elvonultságban, s még szerényebb díjazással. Az a mester, a kinek a párisi kiállítás arany-érmeket szerzett, Londonban is kitüntetését nyert, sőt ennek folytán itthon az osztrák kormány is koronás arany-kézzel díszít fel — de arra nem gondol senki, hogy azt egy szegény magyar ember szerzte számára.

És az ilyen ember nem élhet meg Pesten. Mert hiszen az a temérek bárói, grófi és nemesi cimerekkal ékesített drága tajtipa, melyeket magyar emberek rendelnek meg, mind Bécseben készül, azt mind ott keresik és veszik, s ez annyit pénz hoz forgásba, hogy van rá eset, mikép ily pipaárut ott 3—400 ezernyi vagyon szerzett.

Balogh Gyula műveiből egy példányt e napokban nekünk is volt alkalmunk látni, egy szép szivarpipát, melyen egy ismert fotográfiai rajz után egy egész emberi alak, minden mellék tárggyal együtt, a legteljesb hüséggel, pontosággal és valóban meglepő finomsággal volt kiforagva. A gondolat igen eredeti és a kivétel tökéletes. A ki valami jó pipás ismerősét meg akarja saját képevel lelni, aligba találhatna erre sebb módot, maradandóbb emlékjelt, mint ha így pipára faragva adja át saját szobrát. Derék bécsi művésziünk érdekesen szerették, ha az emlékjelek kissé divatba jönének. Balogh Gyula egyébiránt nem csak tajtékból, hanem borostyánkőből és elefantcsontból is a legfinomabb tárgyakat faragja. Ugy halljuk, most az a szándéka, hogy egy nagyobb szerű pipára a „Hunyadyháza diadalünnepét” faragja ki, hogy eművével a közlelebbi párisi és bécsi kiállításokon lépjen fel. De ez is természetesen csak akkor létesülhet, ha pénz és idő tekintetében függetlenebb állásra vergődhetnek. Szívből öhajtuk, hogy ez mielőbb megtörténhessék.

Egyveleg.

Mennyire képesek a villanytávírdák? Quillemin kísérleteket tett Franciaországban annak kitudására, hány szót lehet a Morse-féle rendszerrel egy percz alatt 300—1000 kilométer (39⁹⁹/₂₀₀—133¹⁵/₁₀₀ mdnyi) távolságra távirni. E czélra a „France” és „Páris” szavakat választotta. Egy 570 kilométer (75¹⁰/₁₀ md.) hosszú sodronyra e két szó 30-szor érkezett meg egy percz alatt, egy eső alkalmával azonban csak 20-szor. Egy szó tehát szép időben 60-szor, csunya időben 40-szer táviratott egy percz alatt. A Páris és Nancy között levő vonalon, mely majdnem 48 mérföld távolságot képez, egy szó 36-szor, sőt 60-szor táviratott egy percz alatt; sőt volt réz eset, hogy 72-szer is. Ha csak pontokat nyomtatnak le, akkor 2400 pont esett egy perczre. — Egy másik vonalon Bunsen-féle elemek használtattak a távirásra, és ez esetben 60 mérföld távolságra, 30 Bunsen-féle kis elem segítségével 75 szó, és 136 mérföld távolságra 30—36 szó érkezett meg egy percz alatt; azonban a Bunsen-féle elemeket 100-ra kelle szaporítani. Franciaországban a távirada a közönséges közlekedésnél 12—15 szót szállít egy percz alatt. Dr. B. L.

Egyház és iskola.

** (Magyar nyelv a hajdusági magyar ő-hitűek egyházában.) Hajdu-Dorogh városának 8—9000-re menő görög szertartasu magyar lakossága régóta fáradozik már azon, hogy egyházában a magyar nyelvet az oltára téve, ősi méltóságába visszahelelyezze. Eddigi törekvése a viszonyok mostohaságánál fogva mindig hajótörést szenvedett; de mint a „M. S.”-nak írják, Hajdu-Dorogh városa május 22-én tartott teljes számú képviselők gyűlésében újra elhatározta, miszerint keserűség nélkül nem nézheti tovább, hogy csupán a magyar ő-hitű legyen oly szerencsétlen e hazában, aki istent édes anyai nyelvén ne imádhatta. Azért kérelmet intéz a munkácsi megyés püspök ő nmgához, miszerint nyelvüket és nemzetiségüket imádásig szerető, s vallásukhoz is tántoríthatatlannal ragaszkodó, nagyszámú magyar hiveiket nyújtson alkalmat, hogy az Istent saját anyai nyelvökön imádhassák. A kérvényt e hó 2-án nagyszámú küldöttség ünnepélyesen nyújtotta át, kérvén őt, vegye tekintetbe e nép százados óhajtatását, s fölelképítő hatalmával fogva teljesítse igazságos és méltányos kivánalmát, melyért a haza és az összes óhitű magyar nép hálijára tarthat számot. Az érdemekben megöszült agg, de teljes lelki erővel bíró bibeos főpap, Dorogh város közönségének kérelmet egész hazafiai lelkesedéssel nyilváníta igazságosnak és méltányosnak, s egyuttal megígéri megkieskedett, hogy a szent szék utján ezen rég elpedve várt óhajnak érvényét szerezni püspöki legszébb és legszentebb teendői közé sorozza, biztosítván a küldöttséget s általa a közönséget arról, hogy éltele akadályok nincsenek, — a mennyiben az istenítésztelethez tartozó ima- és énekönyvek legnagyobb részben már lefordítvá magyarra, — sőt ha még más oldalról gördítettének is elő, azokat elháritani kedves kötelességének tartandja, s addig is megengedi, hogy minden irta és ének, — melyek nem az oltártól és így közvetlen a pap szájából mondatnak — tehát az éneklésnek átadandó feleletek is — kivétel nélkül magyar nyelven történjenek, s hogy az egyházi metek és temetések alkalmával is a magyar nyelv használtassék. Sőt a lelkes átal mondandó st. mise közben az evangélium, epizstola s más nagyobb imák is magyar nyelven olvashatók. Ely nagy fontosságú lépés ez nemzetiségünk és mély anyanyelvünk emelése felé, azt csak az foghatja fel, ki keseredett szívvel látta és tapasztalta, hogy némely magyar óhitűi községünk mily óriási lépésekkel haladt a ruthenismus felé.

Közintézetek, egyletek.

** (A magyar tudományos akademia) nyelv-tudományi osztályának e hó 13-án tartott ülésében b. Eötvös József olvasott föl emlékbeszédet Reguly Antal 1858-ban elhunyt magyar nyelvész utató fölött. Ezuttal Tolgyi Ferenc egy közelebbiről föfedeztet régi magyar nyelvemléket mutatott be, mely legregibb nyelvemlékünk, a „Halotts beszéd”-nél csak kevessele lehet újabb, s helyesírásából következtetve, a 12-ik század végéről, vagy 13-ik század elejéről való. E régi nyelvemlék a königsbergi egyetem könyvtárából került elő, s az eredeti helyesírást megtartva érdemesnek találjuk közölni, amint következők: „Ug scolano wylogno kezdetiul fuga? rohtone ez nem levt lualo. hug szuz lean fiot scjuhessen scuzszegneq tukere testan maradhasson, es nekunc hynunc benne ne leyessen, tudyuc, latuoc leve scuz leannac qui vleben tart chudaltus fioc, furisete musia ety ymeti. ug hug ama sciluttet, de qui legen neki atia, azut nem tudhatuice. ez az. isten, mynt evt esmeruic quit scepley nem illehet mert ha isten ev nem volna benne bynut lehetneync. Amen.” — Mely a mai nyelven következőleg olvasandó: Ugy szólanak világnak kezdetitől fogva. Rajtunk az nem lett vala, hogy szűz leányt fiut szülhessen, szézségneki tököre tisztán maradhasson es nekünk hinniünk benne ne lehessen. Tudjuk, látjuk, lön szűz leánynek, ki öleben tart csudaltos fiut, fű. rózei, mossa, eteti, imleti, ug hogy anya szültött. De ki legyen neki atyja, azt nem tudhatjuk. Ez az isten, mint őt ismerjük, kit seplep nem illehet; mert ha isten ő nem volna, benne bünt lehetnének. Amen.

** (Pakson csónakázó-egylet) alakult a pesti mintájára. A szükséges víziepület s több csónak beszerzése már meg van rendelve, s 1800 ftba kerül.

T Á R H Á Z.

** (Uj takarékpénztár.) Hód-Mező-Vásárhegyen takarékpénztárt alapítottak, s a föllállítására szükséges 500 darab száz forintos részvény egy hét alatt alá volt írva.

Közlekedés.

** (A n.-váradi-kolozsvár-brassói vasutvonal) előmunkálatait vizsgáló-bizottmány, Pawels mérnökkel együtt, a rozsz utak miatt már Uzonyban megállapodni volt kénytelen. A hegyi patakok a gyors és sürű esőzések miatt annyira megáradtak, hogy a hidakat is elvitték magukkal. A bizottmány ennek folytán bukaresti útjával jelenleg földhanyag kénytelen, s fővárosunkba tér vissza. Pawels főigazgató azonban az eddigi munkálattal teljesen meg van elégedve.

Balesetek, elemi csapások.

** (Véletlen lövés.) Zselinszky László gr., e hó 15 én Aradon vadászaton levén, puskája véletlenül elsült, s kapott sebében a következő éjjel meghalt.
** (Megfoghatatlan balsors.) A napokban egy kovasimzi lakos Aradról haza felé hajtván, lovait meg akarta itatni; a mint azonban a kocsi megállt, a lovak öszerezgytak. A gazdaember erre lezállított a fiát, hogy nézze meg a lovakat, miután őt magát rozsol éri. A fiu a lovakra néz, s azokat öletetlen látja. Erre rögtön a gazda is meghalt, a fiu pedig halálosan beteg. Csupán a velök volt nó, a gazda felesége menekült meg baj nélkül. E rejtélyes eset ok, mint az „A—d” írja, még eddig tudva nincsen.
** (Tűzvész.) Mária-Nostra községben e hó 10-én 83 ház lett a lángok martaléka. Négy gyermek is a tűzben veszett.
** (Jégkarak a Vág-vidéken.) Mult hó utolsó napján tízenegy közlég természet verte el a jég. A károk összege közel fél millió forintra van becsülve.

** (A sáskák) e hó első napjaiban Versecz vidékét is meglátogatták. A nép seprűkkel, botokkal fegyverkezve ment pusztításukra, de a roppant nagy sáskasereggel nem boldogult, mig azok szerencsére maguktól el nem takarodtak. Varsodaa szintén nagy mennyiségű sáskaraj pusztította a határt, s e csapás az idén nem Törökországból jött, mint rendszeren szokott, hanem a mult évben itt kalandozó sáskahad laroktól kiszelt petéiből származott.

Mi újság?

** (Kinevezések.) Ő cs. k. apostoli Felsőge Melczer István k. személynököt és Szentiványi Vince ö mltgát belső titkos tanácsosokká kinevezni méltóztatott.
** (Újkor remete.) A napokban Ő Felsőge előtt többek közt valami Csöbőnyi József neví egyén is volt kihallgatáson, aki eddig egy veszpémmegei falutól félórányira eső kis kunyhóban remetéskedett; fészkeből azonban a szolgabíró kizavarta, egyéj okul azt hozván föl, hogy a remetéskedés kora már lejárt. A remete most legfelsőbb helyen kéri, hogy kedves odujában továbbra is meg maradhasson.
** (A rozsz termés Pest megyében) ötvenegy helységet sújtott, de a hivatalos vizsgálatok ugy mutatják, hogy a kukorica és krumpli e helységekben is kielégítő termést ígér.
** (A magyarországi szükkülkődők javára) a jövő hó 18-án Bécseben nagy népünnepet rendeznek. Ennek jóvedelméhez, már előleges adakozások utján is b. Sina Simon 1000, b. Rotschild Anselm 1000, b. Sina János 500, Wodjaner Móricz lovag 500, Todesco fia 400, Königsvarter lovag 300, Weikersheim és társa 200, Zinner Adalbert 200, Schey Frigyes lovag 200, Henigstein és társa 300, Epstein L. 400, — összesen 5000 forintra járultak.
** (A pozsonyi akademia joghallgatói) az inséggel küzdő alföldiek számára 80 fut ajándékozta.
** (Jótékony czélu hangverseny.) Vahot Imre Ungváron a Lisznyay árvák javára hangverseny rendezett, mely 94 ft. tiszta jóvedelmet hozott.
** (Jótékony-ság.) Pák Dienes, gr. Károlyi György 6 mgának tisztartója, 1829-ben nagy szorgalommal írt „Vadásztudomány” című munkájából 80 példányt eladás végett a kisdobva intézetek Magyarországon terjesztő egyesületnek ajándékozott. Ebből a mai napig fennmaradt példányok az egyesület igazg. választmányának

határozata szerint eladásra bocsátotnak. A vevő e könyvek megszerzésével egyszermind ezen egyesület üdvös célját is előmozditandja. — A munka e maga némélj meg mindig egyetlen és igen jeles; két kötetben 28 ivre terjed; ára most csak 1 forint. — Kaphatni Rapos Józsefnél, az egyesület igazgatójánál, Pesten, Valero-utczában 1 szám alatt.
** (Villanyos világító gép a nemzeti színházban.) A mult esték egyikén tartottak próbát azon villanyos világító géppel, melyet a színház igazgatósága legujabban készíttetett. E gép által a nap, hold, villám, családiaság híven lesznek utánozva, mely körülmény az előadások érdekét nem kis mértékben fogja emelni.
** (Quintero.) Pesten a Józsefvárosban közelebbről egy szegény asszonynak 5 gyermeke született, — 3 fiu és 2 leány. — Kőbányán pedig egy ottani szőlőbirtokos nejé három fiut szült. Mint a „S.—ny” írja, a birtokost Gösz Adámnak, nejét Évának hívják, a gyermekeket pedig Kain, Abel, és Sethnek keresztelték. Egész bibliai családot képeznek.

** (A magyar orvosok és természetvizsgálók) ez évben tartandó nagygyűlése tárgyában az egybehívott természettudomány-kevelők Eötvös b. ur ő mélt. elnöklete által júl. 9-kén előtanácskozományt tartottak, s elhatározták, hogy a nagygyűlésre a magyar korona alatti tudományos testületek és tanintézetek vezetői, nemkülönbö a bécsi és osztrák-birodalmi természet-tudományi társulatok külön levélben, — a birodalmon kívüli társulatok pedig hirlapilag hívassanak meg. — Arányi tr. gyöngékdése miatt lemondván az egyik tikárságról, helyette Szabó József tr. lón közakkarral e tiszte megválasztva. A nagy közgyűlés előtervének elkészítésére s egyéb közbejövő teendők elintézésére az elnökség 15 tagu bizottságot vett maga mellé.
** (Egy magyar ember Ausztráliában.) Rochlicz Kálmán Ausztráliában lakó hazánkfia magyarországi tárgyakból kiállítást szándékozik tartani Ausztráliában, az eperjesi ev. collegium javára, ha elég apró cecece-becsét küldenének hozzá e czélra. Jó akaratú ajánlata létesítésére Eperjesen bizottsmány alakult.
** (Két irodalom-pártoló.) Azon két derék magyar ember nevé, kik már 15 év óta folyvást legtöbb magyar lapot járatnak, nem mulasztjuk el följegyezni. Az egyik Nádasy István posztokereskedő Pesten, — másik Perlacky Dániel, szintén posztokereskedő Győrűt.

** (Hogy akarnak némely . . . emberek gyorsan meggadagolni?) Aradról írják a „M. S.”-nak, hogy ott bizonyos szeszgyáros, raktárát 10 akos hordókkal töltvén meg, azokba kostonlól egy kis szeszt öntött; ezuttan a hordókat gyantával gondosan bekenegette, s minden hordó alá szalmát helyezett; az épület ajtaját becsukta, s a városból nyilvános bucsuzás között elutazott. Előbb azonban e több ezer forint értékű képzelt szeszt az első magyar általános biztosító-társaság aradi fő-ügynökségénél valóságban biztosította. A szeszgyár épületében a tűz csakugyan kiütt, de találkoztak oly bátor tűzoltók, kik az épülethez berontva, a biztosító-társulatot tekintélyes összeg kifizetésétől, az illett szeszgyarost pedig tekintélyes összegnek zsebrerakásától szerencsésen megmentették.

** (Előfizetési fülhívás.) B. Pongráz Emil, kinek több sikerült szépirodalmi dolgozatával tallkozhatott már az olvasó, — „Gyöngyvirág” című két kötetes regényére hirdét előfizetést. A mü augusztus hóban jelenik meg. Ára 2 ft. o. é. ni aug. hó 20-dikáj Hornyánszky és Hummel nyomdatulajdonosokhoz küldendő.
** (Nagy naptár a jövő évre.) „Remény” czim alatt Girokuti P. Ferenc a jövő évre nagy terjedelmű naptárt ad ki, melyhez a naptári részt Monte-Degói Albert Ferenc egyi esillagás írja. Girokuti sokoldalúsága ez évkönyvnek változatos tartalmáról elég kezesség. A naptár előfizetési ára 1 f., — egy virágosomót ábrázoló szép szinnyomat tal együtt pedig 1 f. 40 kr. Fölhívjuk e naptárra a közönség figyelmét.

** (Szerkesztői változás.) A „Bihar” szerkesztésétől Győrffy Gyula visszalépnén, azt Gyakalay Lajos vette át.
** (Erdő-foglalás.) A Vöröspatak körüli oláhok, hir szerint a fiscus erdejét maguk számára lefogalták, azt adván okul, hogy azt 1848-ban nekik ígérték. Mint mondják, két század katona indult a rend helyreállítására.

*(Nyári hó.) Egy csongrádmezei faluban, Anyáson, mint a „Sz. H.“ írja, hó esett. Különös játéka a természetnek, hogy ugyanazon helyen majdnem egy időben az egyiptomi hőség és szárazság Szibéria fagyával és havával oly könnyen egyesül.

Helyre igazítás. Lapunk legközelebbi 28-ik számában, Ráth Károlynak a „Hédervári-kápolná-ról irt cikkében, az 5-ik oldal 3-ik hasábjának 3-ik sorában, Szent István helyett Szent László olvasandó.

Adakozások. A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez mult héten beküldetett:

Az inségekben szenvedő alföldiek számára: Szilágy-Somlyórol Kovács László ur 100 ft. (Ezen összeget az orsz. gazdasági egyesület utján juttatjuk rendelkezésre s adakozó Kovács László urnak, kinek nevével a Vasárnapi Ujság „adakozási“ rovatában már annyi jótékony cél találkozt, az emberbaráti segély-összeget nyilvános köszönetet szavazunk).

Lisznay Kálmán úrvai számára, Bajáról, Papp Zsigmond ur által, mint a G. P. ur család körben töltött Péter estéjének eredménye, 36 ft.

Nemzeti színház.

Péntek, július 10. „A szerencse gyermeke.“ Jellemrajz 5 felv. Irta Birchpfeiffer S.

Szombat, július 11. Stéger felléptével „Lamermoori Lucia.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerette Donizetti.

Vasárnap, július 12. „Két pisztoly.“ Énekes népszimnű 3 szakaszban. Irta Szigligeti.

Hétfő, július 13. „A szivtelen férfi.“ Életkép 3 felv. Franciaából fordította Bányai. Zilált, zavaros szerkezet, erőtlén jellemzés, szellemtelen párbeszédek jellemzik ez új fordított darabot. Kétszeresen kárhoztatjuk színrehozatalát, mert míg egyrészlől a közönséget untatta, másrészlől a be-tanulására fordított idővesztégetéssel, a műsorozatban ismét egy eredeti darabot tolt hátra.

Kedd, július 14. „Bánk bán.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerette Erkel F. Stéger mint „Bánk bán.“

Szerda, július 15. „A szivtelen férfi.“ Életkép 3 felv. Franciaából fordította Bányai.

Csütörtök, jul. 16. „Don Caesar de Bazan.“ Dráma 5 felv. Irta Dumanoir és Dennery.

Budai népszínház.

Jul. 10. „A falusiak.“ Vig. 3 felv. Irta Szigeti.

Jul. 11. „Tiz leány és egy férj sem.“ Operette 1 felv. Előtte „Orestes és Pylades.“ Francia vig-játék 1 felv.

Jul. 12. „Tiz leány és egy férj sem.“ Operette 1 felv. Ezt megelőzte „A dajka.“ Operette 1 felv. Zenéje Offenbachól. Az első új operette ugylátszik, nagy mértékben megnyerte a közönség tetszését, mit, a zene kedvességén s a szöveg elég mulatságos voltán kívül, nagyrészen a jó előadásnak is köszönhet. Egyedül Libera G. ellen lehet kifogás, aki Csalmajitól az „Esztergomi Ujság“-ban megjelent „Legujabb divat“ című verset, valóságos prózában s rendkívül bágydattan szavalt. Csodáljuk, hogy a népszínház rendezőségénél nem akad ember, a ki nagyobb botlásaira a próbákon előre figyelmeztesse. A vers hazafias volta azonban nem tévesztette hatását.

Jul. 13. „Pelekei notárius.“ Énekes bohózat 4 felv. Gaáltól.

Jul. 14. „Chouffleuri ur otthon lesz.“ Operette 1 felv. Ezt megelőzte „Fehér Othello.“ Bohózat 1 felv. Fordította Buloyoskyné.

Jul. 15. „Stern Iszák, a házaló zsidó.“ Énekes népszimnű 3 felv. Németből fordította Virágh Gyula.

Jul. 16. „Tiz leány és egy férj sem.“ Vig operette 1 felv. Francia szöveg után magyarosított Latabár. Zenéjét szerz. Suppé. Ezt megelőzte „Eleven-holt házaspár.“ Vig tréfa 1 felv. Lebrün után fordította Telepi Gy.

Szerkesztői mondanivaló.

6688. Bécs. Gy. — Örvedetes meglepetésünkről mind- addig egy szót sem szólnunk, s nem szólhatunk, mig az illető adreest pontosan meg nem tudjuk ön szivesége által.

6689. Szamos-szeg. K. S. Amellett kell maradnunk, a mit egyszer kijelentettünk. A polemiat a P. U.-ban tovább folytatni nem lehet. Egyaránt tiltja ezt itt tér, idő és közérdek. Sajnáljuk, hogy ön ohajátának meg nem felelhetünk.

6690. L.-Sz.-Miklós. Sz. Gy. Kivánatát igen szivesen teljesítünk, de az ohajott utánjárás egészen körünkön kívül esvén, csak véletlen szerencse esetében ígérhetünk némi eredményt.

6691. Siklós. N. A lapok ügye el van igazítva; tévedésből maradtak el a számok. Egyébiránt 10 + 7 + 3 = 20 ft. Tehát az a követelt 1 ft. nem létezhetik. — Többet más uton, ha lehet, személyesen, a miről még mindig nem mondtunk le, sőt a mihez most már sokkal biztosabb a kilátásunk.

6692. Pécs. S. J. A V. U. ez idei első félévi folyama még kapható.

6693. Szeged. Sz. L. A cikk kiadása talán már a legközelebbi számban fog megtörténni.

6694. Szécsény. Sz. E. Fogadják önök az igaz részvét öszinte nyilatkozatát részünkről is.

6695. Hanva. A legerélyesebb intervenció megtörtént; a sikerrel kezelkedni mernénk. Az eddigi mulasztásnak, melyről mi már nem is álmodtunk, senki sem tudja urát adni. Átalános volt a csodálkozás.

6696. Keresztes. P. M. Az akadályok olyanok, mik

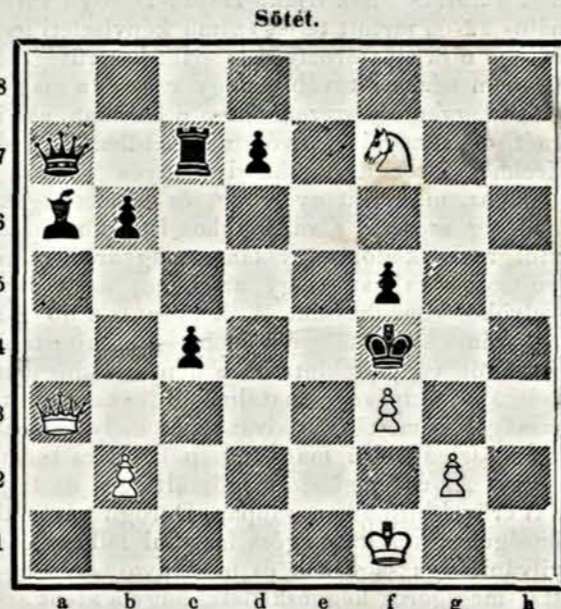
ellen nincs küzdés. Ha ön legyőzi a könyvvel, mi majd könnyen elbánnunk a cikkkel.

6697. Nem közölhető művek: Liszeec. — Három halott. — Egy porszem. — Csipkebokor tuskéja. — Az éji ór.

— A Vasárnapi Ujság régebb évfolyamai: Eladók: Az 1856—1862. évi folyamok, csinosan bekötve. Minden kötet ára 8 ft. — Bővebben értesít e lapok szerkesztőségé.

SAKKJÁTÉK.

181. sz. f. — Bayer Konrádtól (Bécsben).



Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 181-dik számú feladvány megfejtése. (Loyd Sámueltól Amerikában.)

Világos. Sötét. 1. Fc2 - a4 F - b8 vagy H - b6 A) 2. Hb5 - d4 tetszés szerint. 3. H - vagy gy - t mat.

A) 1. Bb6 - lép B) 2. Hf4 - g6 Ke5 - d5 3. Hb5 - c7 mat.

B) 1. tetszés szerint. 2. Hb5 - d6 tetszés szerint. 3. Hd6 - t mat.

Helyesen fejtették meg. Veszprém: Fülöp József. — Kis-Kürtösön: Csemiczky Károly. — Vácson: Niczky Pál. — Móra-Verebelyen: Glesinger Mór. — Pécsen: Ritkay János. — Tályán: Nagy Lajos. — Felső-Fencsen: Endrődy Géza. — Pesten: Cselkó György. — Bajmokon: Weisz Fülöp. — Kun-Sz.-Miklós: Bankos Károly. — Egerben: Tilkovszky F. — Szili-Sárkányon: Högyészai Pál.

TARTALOM.

Thiers Adolf (arczép). Néném asszony térjen már észére. Soós Miklós. — A csonka kar (folytatás). Bocskay Pap L. — Az egyiptomi mumiáról. Kévéz Gábor. — Az al-vácai fürdő (képpel). Nemes Albert. — A hamburgi kiállítás (képpel). — A mária-családi kolostor leégése. — A magyar iparosok köréből. — Egyveleg. — Tárház: Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színházi napló. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felölös szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

Table with columns: Hé-és hetnap, Katholikus és Protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap, Hold. Rows include dates from 19th to 25th of July with corresponding day names and moon phases.

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok előfizetési föltételei.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt postán küldve, vagy Buda-Pesten házhoz hordva: Félév (július—december) 5 forint. | Negyedévre (július—augusztus—sept.) 2 ft. 50 kr.

Csupán Vasárnapi Ujság: Csupán Politikai Ujdonságok: Félév (július—december) 3 forint. | Félév (július—december) 3 forint.

Tiz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Pesten, egyetem-utca 4-ik szám.)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomtatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1863.



Pest, július 26-án 1863.

Előfizetési föltételek 1863-ik évre:

Table with columns: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva; Egész évre (január—december); Fél évre (július—december); Csupán Vasárnapi Ujság; Csupán Politikai Ujdonságok; Egész évre (január—december); Fél évre (július—december).

Beély FidéL.

(1807—1863)

Junius 20-án kinos betegség után a halál a magyar egyházi rendnek egyik díszét, irodalmunknak egy hő munkását ragadta ki közölnk. Ezen férfit Beély FidéL volt, a szent Benedek-rendnek közzegei székház-főnöke, s a magyar tudományos társaság levelező tagja. A legjobbak egyike zárta be szemeit, a haza, egyház, s irodalom oly vesztéseget szenvedett, melynek híre a haza távolabb vidékein is fájdalmas viszhangot fog kelteni.

Beély FidéL (régí nevéen Briedl) született 1807-ben jul. 5-kén Székesfehérvárt, hol atyja polgár és kereskedő volt. Elemi s középtanodai pályáját születése helyén 1816—1822-ik évek közt futván be, ugyanezen évben a sz. Benedek rendjébe vétetett fel, hol rendes tanulmányain kívül, szabad óráiban szomjas szelleme, a magyar írók olvasásában kereset kielégítést. 1830-ki aug. 6-kán pappá szenteltetvén, következő évben a bölcsészeti tudásra készülvén, ezen határozatában azonban közbejött súlyos betegsége megakadályozta. 1832-ben a bakonybéli apáttá kinevezett Guzmits Izidor kivánatára az akkori fő-apát Kováts Tamás által Bakonybélben, nevelés, tanítás, tannódszer, szép- és oklevéltan tanárává neveztetett ki, reá biztatván egyszersmind az apátság könyvtára fölötti örkődés is, melyet rendezni főbb gondjának is mert el. Élénk széptani érzékkel bírván, említett foglalatosságain kívül, tevékenységét a kertészet különféle ágaira terjesztette ki; már ekkor is, mint későbbben, a természet és művészet öszhangzó párosításában törekedett esztetikai vonzalmának tápot nyújtani. A bakonybéli és közzegei szerzet-kert csinoságát, szépségét, czélszerű beosztását egyedül az ő ízlésének, s fáradszatos szorgalmának köszöni. 1848-ban a bakonybéli tanfolyam megszűnván, az apátsági javak igazgatása reá ruházott. Ezen feladatának is tökéletesen megfelelvén

1855-dik évben tanodai igazgatónak és székház-főnöknek Kőszegre helyeztetett.

Az irodalmi térre Guzmits Izidor, a nagy olvasottsága hittudós buzdítására lépett ki, kinek szellemén geniusa is lángra gyulván, s megfeszítvén, folytonosan előre törve s bensőleg szilárdulva, mignem mindig érettebb dolgozatai által irodalmunkban nevének méltó helyet biztosított. Első értekezése,

1855-dik évben tanodai igazgatónak és székház-főnöknek Kőszegre helyeztetett.

Az irodalmi térre Guzmits Izidor, a nagy olvasottsága hittudós buzdítására lépett ki, kinek szellemén geniusa is lángra gyulván, s megfeszítvén, folytonosan előre törve s bensőleg szilárdulva, mignem mindig érettebb dolgozatai által irodalmunkban nevének méltó helyet biztosított. Első értekezése,



BEÉLY FIDÉL.

mely az „Erkölesi nevelés“ tárgyalja, 1835-ben az Egyháziújságban jelent meg, mely után növekedő kedvet nyerve, tollát más folyóiratoknak is gyakrabban felajánlotta. Guzmits barátjának halála után Kováts Tamás főapát meghagyására az Egyháziújság hátra levő füzeteit ő szerkesztette. A szorgalmas, szép tehetségű férfit irodalmi érde-

meinek elismeréseül 1839-dik évi nov. 3-án a tud. társaság levelező tagjává választván, ezen megtiszteltetés újabb ösztön és buzdításul szolgált neki irodalmunkat gazdagítani. Az elhunyt dolgozatainak száma oly jelentékeny, hogy emlékének szentelt ezen sorok azoknak csak szűk és korlátozott áttekintését engedhetik meg. Önálló munkái. Guzmits Izidor életrajza. Pest, 1839. Alap-nézetek a nevelés, a leendő nevelés s tanítóról, különös tekintettel a tantörténeti viszonyaira és literatúrájára. Pozsony, 1848. Költészeti képek: Pest, 1837 és 1838. II. kötet. Ezekon kívül a már előbb és utóbb megjelent s százat tulhaladó esztetikai, philozophiai, vallási, philantropiai, nevelés, s a tanszakba vágó értekezése, melyek az Egyháziújság, Athenaeum, Tudománytár, Religio és Nevelés, Életképek, Regélő, s más folyóiratok hasábjain láttak világot.

Ezen valóban sok oldalú tudományossággal, s tiszta logikával irt dolgozatok a fáradszatos munkájának nem merítették ki, mert kéziratban mintegy harmincz értekezése, s egy terjedelmes munkája — melynek czime: „Magyarország egyházi rendje pénzübeli, és egyéb jótékonyági példának gyűjteménye“ — maradt fenn.

A tudományok oly gyors haladásu fejlődésnek indultak korunkban, s a szellemi erők által létrehozott eredmények tömege oly nagy: hogy egyesek művei, ha bár tekintetre méltó jelentékenységgel bírnának is, a szellemi nagy áradatban könnyen elmerülhetnek. Beély irodalmi termékei tartós beccsel fognak birni mindíg azok előtt, kik a nevelés fejlődésébe be levén avatva, az emberinem boldogításának ezen ágára irányozzák munkásságukat, s kik nemes hivatásuknál fogva bizonyosan gondoskodni fognak arról, hogy az elhunyt által a nevelés földébe hullatott magvak s ereje egész fel-